taal: unie

A B C D E F G H I J K L M
N O P Q R S T U V W X Y Z

NEDERLANDS/VLAAMS PLATFORM TAALBELEID HOGER ONDERWIJS

Taalbeleid in het HO

Bijeenkomst bestuurders en taalbeleidscoördinatoren
U Utrecht, 8 november 2017

taal: unie

A B C D E F G H I J K L M
N O P Q R S T U V W X Y Z
NEDERLANDS/VLAAMS PLATFORM TAALBELEID HOGER ONDERWIJS

www.taalunie.org

Welkom en dagprogramma

Mieke Smits

taal: unie

A B C D E F G H I J K L M
N O P Q R S T U V W X Y Z
NEDERLANDS/VLAAMS PLATFORM TAALBELEID HOGER ONDERWIJS

Programma

11.00 Verwelkoming Anne Kerkhoff en An De Moor
11.05 Algemene inleiding Hans Bennis
11.20 Taalbeleid Universiteit Leuven
11.50 Taalbeleid Universiteit Utrecht

12.30 LUNCH

13.15 Toelichting KNAW-rapport Janneke Gerards
13.25 Discussie n.a.v. de praktijkvoorbeelden
14.30 Toekomstbestendig talenbeleid
15.00 Afsluiting

taal: unie

A B C D E F G H I J K L M
N O P Q R S T U V W X Y Z
NEDERLANDS/VLAAMS PLATFORM TAALBELEID HOGER ONDERWIJS

Verwelkoming

Anne Kerkhoff

An De Moor

taal: unie

A B C D E F G H I J K L M
N O P Q R S T U V W X Y Z
NEDERLANDS/VLAAMS PLATFORM TAALBELEID HOGER ONDERWIJS

Algemene inleiding

Hans Bennis

taal: unie

A B C D E F G H I J K L M
N O P Q R S T U V W X Y Z
NEDERLANDS/VLAAMS PLATFORM TAALBELEID HOGER ONDERWIJS

Taalbeleid KU Leuven

Lieve De Wachter
An De Moor

taal: unie

A B C D E F G H I J K L M
N O P Q R S T U V W X Y Z
NEDERLANDS/VLAAMS PLATFORM TAALBELEID HOGER ONDERWIJS

KU LEUVEN

Taalbeleid KU Leuven

Lieve De Wachter - Kris Van den Branden
Kirsten Fivez – **An De Moor** – Machteld Hauben

Utrecht
8 november 2017

Overzicht

Taalbeleid:
kader + onderzoek

Taalbeleid KU Leuven

Verengel-sing?

Conclusies

KU LEUVEN

Overzicht

Taalbeleid: kader en onderzoek

Taalbeleid KU Leuven

Verengel-sing

Conclusies

KU LEUVEN

Van woorden….

Taalbeleid = de structurele en strategische poging van een schoolteam om de onderwijspraktijk aan te passen aan de taalleerbehoeften van de leerlingen/studenten met het oog op het bevorderen van hun ontwikkeling (in functie van relevante doelen) en het verbeteren van hun onderwijsresultaten.

(Van den Branden, 2010)

KU LEUVEN

Advies van de Taalunie en de Raad voor Nederlandse Taal en Letteren

‘Te weinig aandacht voor taalvaardigheid in hoger onderwijs’

04 maart 2015

De Raad voor de Nederlandse Taal en Letteren stelt in het rapport *Vaart met taalvaardigheid* dat er meer aandacht moet komen voor taalvaardigheid in het hoger onderwijs. Het rapport werd gisteren overhandigd aan Jet Bussemaker, minister van Onderwijs en voorzitter van het Comité van Ministers van de Taalunie.

De onderzoekers die het rapport hebben geschreven, stellen vast dat studenten tegenwoordig veel moeite hebben met bijvoorbeeld analyseren, redeneren en schrijven. Instellingen hebben niet structureel aandacht voor taalvaardigheid, en als er aandacht aan besteed wordt, is die vooral gericht op het beginniveau en niet of nauwelijks op het bereiken van een hoog eindniveau.

De onderzoekers adviseren instellingen om een taalbeleid voor het Nederlands te ontwikkelen, waarin duidelijke doelstellingen staan. Daarnaast is hun advies om een gemeenschappelijke, internationaal georiënteerde kennisbasis te ontwikkelen met onderwijsmateriaal dat hogescholen en universiteiten kunnen inzetten om hun eigen taalbeleid te ondersteunen. (Vereniging Hogescholen)

KU LEUVEN

Waarom moet dat zo nodig?

- 21ste-eeuwse taalcompetenties nodig voor arbeidsmarkt, maatschappelijk leven, persoonlijk leven

- Verhogen van slaagkansen en academische output

KU LEUVEN

Effectieve taalstimuleringsmaatregelen

Lezen / Schrijven / Mondelinge vaardigheden

- Docent
- Student

Reviewstudie Van Buel, Boderé
en Van den Branden, 2017

SONO
STEUNPUNT
ONDERWIJS ONDERZOEK

Effectieve taalstimuleringsmaatregelen

Rode draden

- boeiende, zinvolle, relevante taken
- interactie met medestudenten en docent
- samenwerkend leren
- feedback en ondersteuning
- expliciete aandacht voor vormelementen en strategieën ingebed in communicatieve taken

Reviewstudie Van Buel, Boderé
en Van den Branden, 2017

Implementatie van taalbeleid

- Onderwijsspiegel (2015): Gestage vooruitgang, maar…
- Pijnpunten
  - Bewustzijn van niet-taaldocenten rond instructietaal als medium voor leren
  - Invoering van taalgericht vakonderwijs in alle opleidingsonderdelen
  - Vertrekpunt: leslokaal of beleidskamer? Taalexperts of teams?

Gevaar…

Taal**beleid** = de structurele en strategische poging van een schoolteam om de onderwijspraktijk aan te passen aan de taalleerbehoeften van de leerlingen/studenten met het oog op het bevorderen van hun ontwikkeling (in functie van relevante doelen) en het verbeteren van hun onderwijsresultaten.

“enacted policy”

“imposed policy”

KU LEUVEN

Van woorden naar daden

- Docenten:
  - positieve motivatie en sterktes nodig
  - autonomie belangrijk
  - ondersteuning noodzakelijk voor instructietaal en interactieve werkvormen.
- Studenten:
  - peer ondersteuning, interactie tussen studenten en extra-curriculaire impulsen noodzakelijk

De impact van taalscreening

- Beginscreening kan helpen om studenten met hogere ondersteuningsbehoeften te identificeren.
- Voer screening uit met instrumenten die brede, valide, betrouwbare assessment toelaten.
- Overschat de predictieve validiteit van centrale taaltests niet (Deygers, 2017), maar onderschat ze ook niet.

SONO
STEUNPUNT
ONDERWIJS ONDERZOEK

TaalVaST

Construct: ‘academische strategische taalvaardigheid’

Niet-frequente woordenschat

Complexe grammaticale structuren

Onpersoonlijke taal

Impliciete relatie tussen tekstdelen

Computertest

30 minuten

25 items

Mix: kennis
en strategieën

KU LEUVEN

Van den Branden 2010, Davies 1990, McNamara 2000, Brown & Hudson 2002, Davies et al. 1999

Taaltest - validiteit: correlatie studiesucces

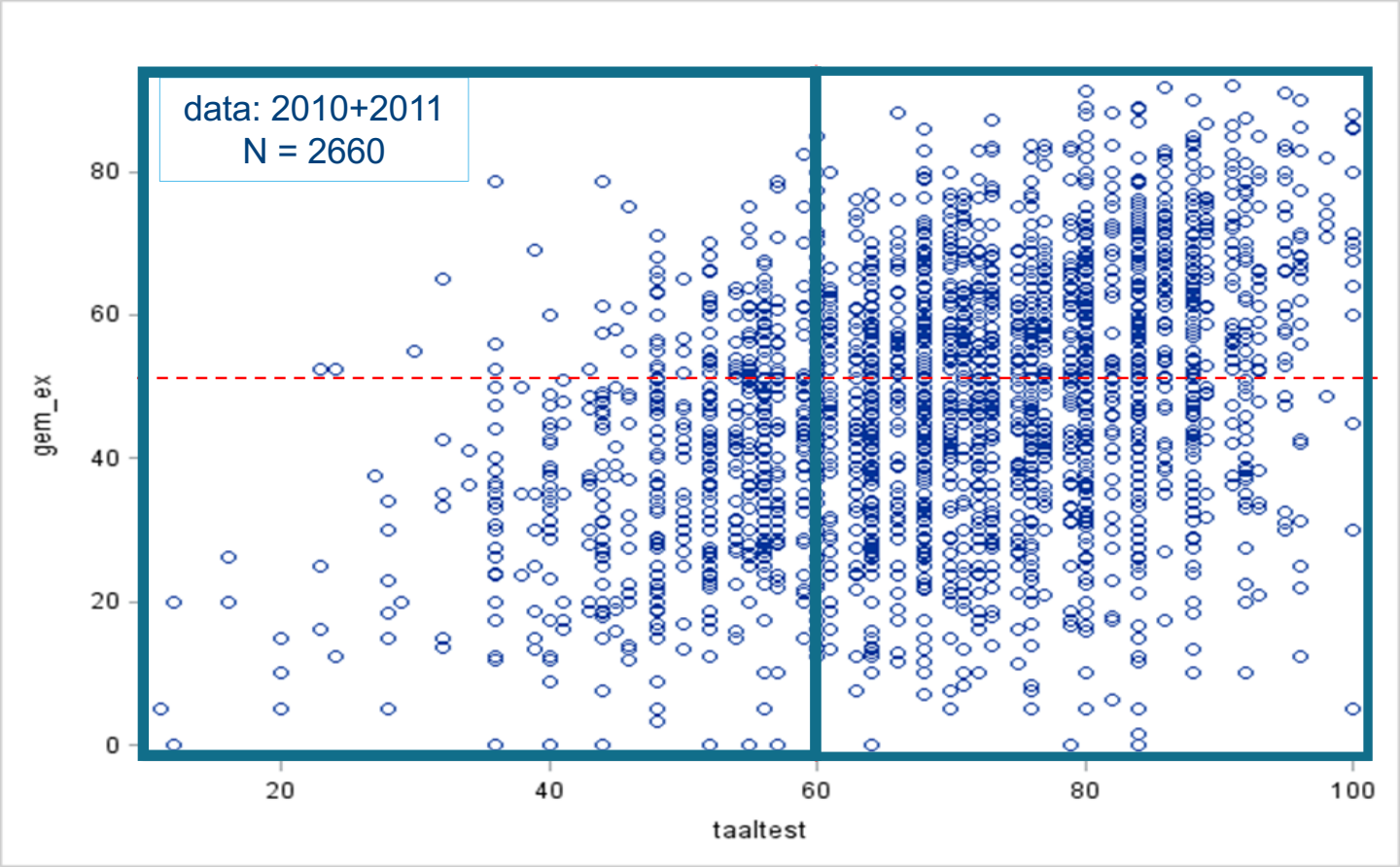

KU LEUVEN

Taaltest - validiteit: correlatie studiesucces

Belangrijk verband:

±24% van de studenten scoort **<60%** op de test

= **72%** slaagt niet voor de examens in januari

De test is **geen voorspeller**
maar geeft een **signaal**

Overzicht

Taalbeleid: kader

Taalbeleid KU Leuven

Verengel-sing

Conclusies

KU LEUVEN

Taalbeleid KU Leuven

- **Opdracht** van Onderwijsraad en Diversiteitsraad KU Leuven

- **Kern**:
  - ✓ coherent, doorgedreven en integraal taalbeleid binnen alle opleidingen en faculteiten van de KU Leuven voor alle studenten
  - ✓ doel: taalbeheersing Nederlands van alle studenten maximaal bevorderen (studiesucces en later beroepsleven)

Tot nog toe…

- veel particuliere initiatieven
  - vak academisch Nederlands
  - OLA wetenschappelijk schrijven
  - Schrijfcentrum – digitale schrijfhulp
  - niveau 6 NvA
  - samenwerking ‘wetenschappelijk schrijven’ dienst Studieadvies
  - masterproefseminaries
  - TaalVaST-test
  - workshops taalondersteuning
- maar te weinig overkoepelend / beleidsmatig /gestroomlijnd

KU LEUVEN

Hoe?

Stap 1

- Opleidingsspecifieke behoefteanalyse

Stap 2

- Opleidingsspecifieke analyse van de beginsituatie

Stap 3

- Opleidingsspecifiek taalbeleidsplan

KU LEUVEN

Voorbeelden van mogelijke initiatieven

Ondersteunen bij …

- ontwikkelen van een onderwijslijn taal binnen de opleiding, bv. rond schrijf- of spreekvaardigheid
- opzetten taalscreening en bijhorende begeleiding
- uitwerken van professionaliseringsinitiatieven docenten (interactief lesgeven, bewust omgaan met instructietaal …)
- professionaliseren van onderwijsondersteuners e.a. inzake uitrollen van een taalbeleid in reguliere werking

KU LEUVEN

Voorbeeld van een ondersteuningsvraag

Voorbeeld Faculteit Sociale Wetenschappen:

- in kaart brengen van bestaande taalondersteuningsinitiatieven binnen de faculteit

  + identificeren van sterktes en zwaktes

- uitwerken van professionaliseringsaanbod en begeleiding

  → hoe studenten het best ondersteunen bij het leren schrijven van opleidingsspecifieke tekstgenres?

  (bv. Politieke Wetenschappen: verslag van fractievergadering, beleidsvoorbereidende documenten, …)

KU LEUVEN

Faciliteiten?

Streven naar een **inclusief taalbeleid**, waarbij geen specifieke examenfaciliteiten worden voorzien voor studenten **louter** op basis van hun taalachtergrond + ondersteuningsmaatregelen die wel voorzien worden, staan open voor **alle** studenten

→ gebruik vertaalwoordenboek (taal examen/andere taal)

→ alle studenten ondersteunen bij het ontwikkelen van de benodigde taalcompetenties

→ voor bepaalde studenten extra ondersteuningsmaatregelen mogelijk

Proces van taalbeleidsontwikkeling

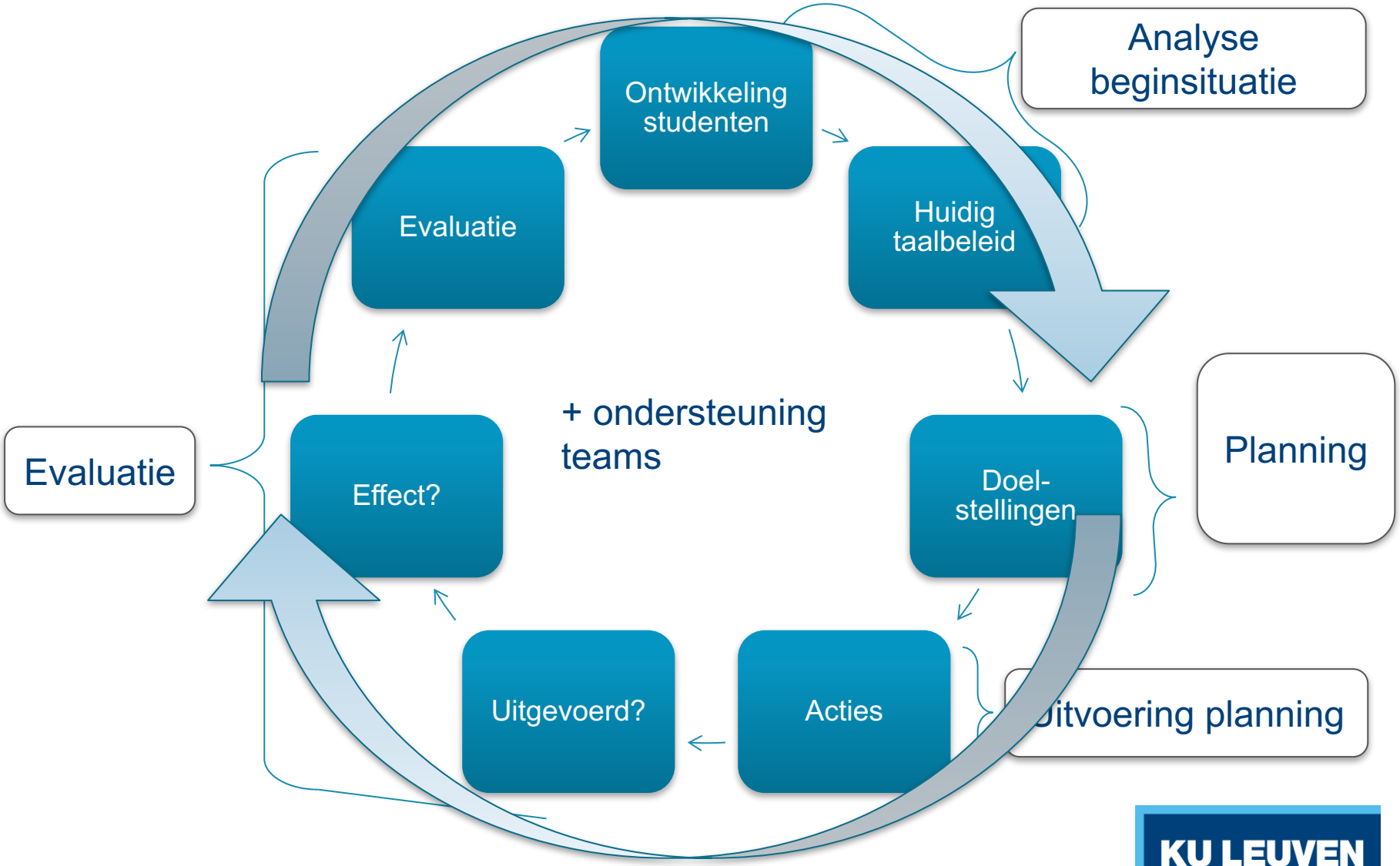

KU LEUVEN

- disseminatie goede praktijken over opleidingen heen
- uitwisselingen en professionaliseringsinitiatieven organiseren (samen met DOO)
- integreren van coachingsinitiatieven in structurele ondersteuningsinitiatieven van DOO

KU LEUVEN

Overzicht

Taalbeleid: kader

Taalbeleid KU Leuven

Verengel-sing?

Conclusies

KU LEUVEN

Het aantal Engelstalige programma's in Europa steeg

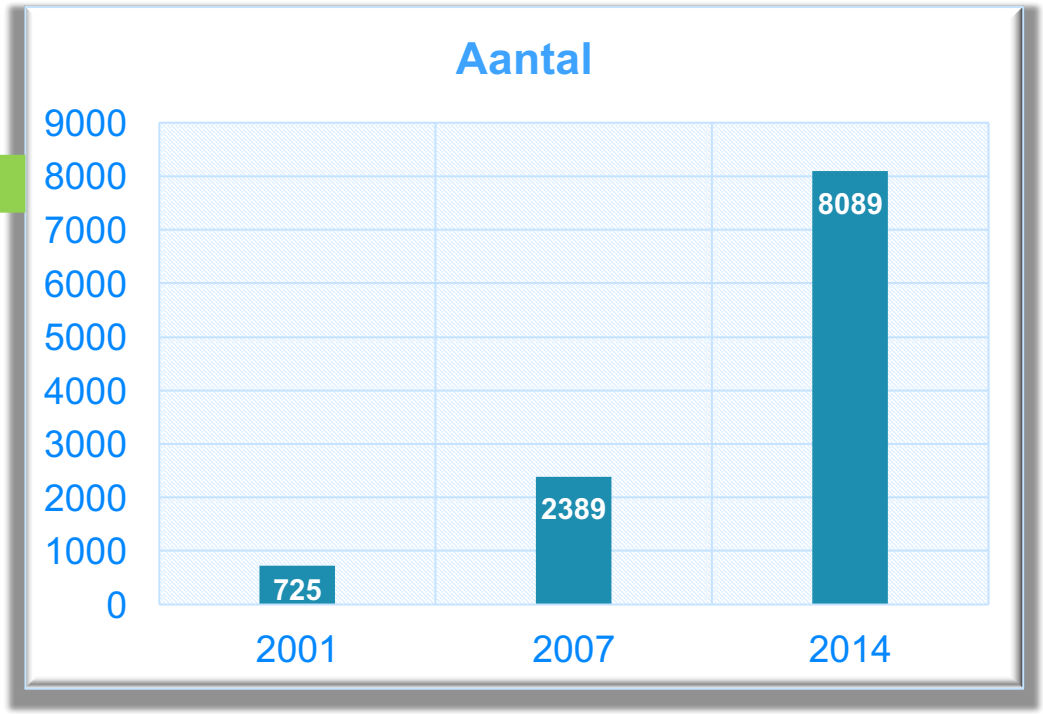

KU LEUVEN

Anderstalige initiële Bachelor-en masteropleidingen in Vlaanderen

	Anderstalige initiële bacheloropleidingen	**Anderstalige** initiële masteropleidingen
2012	1,58 %	17,84 %
2013	1,43 %	19,72 %
2014	1,95 %	20,77 %
2015	1,85 % (= 10 op 541 bacheloropleidingen	21,59 % (= 98 op 454 masteropleidingen)

- De Katholieke Universiteit Leuven blijft in het academiejaar 2014-2015 de grootste aanbieder van anderstalige bachelor- en masteropleidingen, gevolgd door de Vrije Universiteit Brussel

Verengelsing in Nederland

20 % van bacheloropleidingen

70% in de masterfase

Verplichting C1-taalattest vanaf 2013

- Vlaamse Overheid
- *De Standaard*:
  - 10-20% niet geslaagd
  - 3000 deelnemers

HOME > NIEUWS > BINNENLAND

Een op tien professoren gebuisd voor Engels

23/09/2013 om 06:23 door Tom Ysebaert

KU LEUVEN

C1-taaltest 2014

- Mei 2014: taaltest internationaal erkend
- Geslaagden: attest
- Niet-geslaagden: niet meer lesgeven vreemde taal
- Herkansing mogelijk

Resultaten na herkansing 2015

HOME > NIEUWS > BINNENLAND

Een op tien professoren gebuisd voor Engels

23/09/2013 om 06:23 door Tom Ysebaert

HOME > NIEUWS > BINNENLAND

RIK TORFS VINDT TAALTEST 'NIET NUTTIG'

1 op de 10 Vlaamse professoren zakt voor Engelse taaltest

20/02/2015 om 08:41 door llo

KU LEUVEN

KU Leuven

- *De Standaard*: 44 docenten behaalden attest niet
- Niet geslaagd of geweigerd
- *Veto*: slechts 1 professor weigerde
- Mening mininister Onderwijs + politieke partijen vs. universiteiten

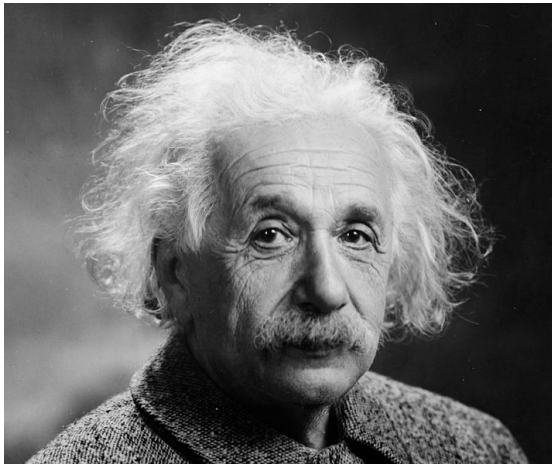

KU LEUVEN

Conclusies

- Taalbeleid is …:
  - actueler én noodzakelijker dan ooit;
  - niet alleen voer voor taalexperts;
  - het resultaat van een volgehouden, gezamenlijk gedragen en gedeeld project
  - een kwestie van integratie en samenwerking
  - investeren in de kwaliteit van de gehele opleiding en de algehele vorming van de studenten!

KU LEUVEN

Taalbeleid Universiteit Utrecht

Leo Lentz
Peter Schrijver

taal: unie

A B C D E F G H I J K L M
N O P Q R S T U V W X Y Z
NEDERLANDS/VLAAMS PLATFORM TAALBELEID HOGER ONDERWIJS

Taalbeleid van de Universiteit Utrecht

Leo Lentz (projectleider onderwijsproject taalvaardigheid)

Peter Schrijver (vice-decaan Geesteswetenschappen)

Universiteit Utrecht

Waar hebben we het over?

- De voertaal in de opleidingen
  - taal van studiematerialen
  - taal van de interactie tijdens de cursus
  - taal van de toetsing

- De voertaal in bestuur en organisatie
  - opleidingscommissies
  - medezeggenschap
  - ondersteuning
  - bestuur

- Maar niet: de voertaal in de publicaties

Waar hebben we het over?

- De taalvaardigheid van de student
  - Basistaalvaardigheid (instroom)
  - Academische taalvaardigheid
    - Nederlands
    - Engels
    - Spaans, Italiaans, Engels, Duits, Frans, Keltisch
- De taalvaardigheid van de docent
  - Nederlands en Engels
    - Vaardigheid om onderwijs te verzorgen
    - Vaardigheid om te participeren in bestuur

Waar staan we in Utrecht?

- Onderwijs-project: de taalvaardigheid van de UU-student
- Skills Lab met schrijfcoaches en een ruim aanbod van andere hulp
- Taalcode voor een nieuw taalbeleid aan de UU
- Nota van het College van Bestuur over internationalisering: meer Engelstalig onderwijs
- Er is een GW-nota over Engelstaligheid in het onderwijs en over Engelse taalvaardigheid van docenten

Project *Taalvaardigheid van de UU-student*
Diagnose bij de start

- Ander instroomniveau van studenten (geen schrijfvaardigheid meer in centraal examen Nederlands)
- Andere attitude en een ander leesgedrag bij jongeren
- Minder (individueel) schrijfwerk in onze BA-opleidingen door toegenomen werkdruk
- Minder intensieve (individuele) feedback door werkdruk
- Minder academisch Nederlands in de te lezen literatuur
- Geen systematische toetsing van het schrijfwerk

Vijf Problemen

1. De **basistaalvaardigheid** van een groep studenten is te laag en daar is te weinig aandacht voor bij de start

2. **Eindtermen** van opleidingen zijn te weinig specifiek voor de **academische taalvaardigheid**

3. In het **curriculum** is niet duidelijk wanneer en hoe aan die academische taalvaardigheid wordt gewerkt en hoe die wordt **getoetst**

4. Geen centrale plek voor studenten met een hulpvraag

5. **Instrumenten** waarmee docenten werken om vaardigheden te toetsen en feedback te geven, zijn niet up to date.

Een Universitair Stimuleringsproject Onderwijs (USO)

- Farmaceutische wetenschappen
- Rechtswetenschappen
- Communicatie- en Informatiewetenschappen
- Geschiedenis
- Nederlandse taal en cultuur
- Duitse taal en cultuur

Wat heeft het opgeleverd? (1)

- Er is een toets ontwikkeld voor de **basistaalvaardigheid**
  - Voor alle eerstejaars
  - Ongeveer 1100 studenten per jaar

- Er is een digitale leeromgeving voor **basis- en academische taalvaardigheid**
  - Voor zelfdiagnose studenten (toets)
  - Met een schrijfhandleiding

- Inzet **tutoren**
  - Toetsresultaten worden gedeeld met tutoren
  - Studenten dragen zelf verantwoordelijkheid
  - Studenten moeten aan het eind van het studiejaar laten zien dat tekorten zijn weggewerkt

Wat heeft het opgeleverd? (2)

- Analyse van de eindtermen *schrijfvaardigheid*
- *Leerlijnen* voor schrijfvaardigheid
- Workshop voor andere UU-opleidingen over schrijfleerlijnen.
- Samenwerking met Skills Lab
- Ontwikkeling van een gezamenlijke visie op de aanpak van taalvaardigheid
  - wie heeft welke rol?

Skills Lab: een vliegende start

Initiatief van de studenten in de Universiteitsraad

Drie opdrachten:

1. Het **aanbod** voor UU-studenten overzichtelijk en laagdrempelig **presenteren** (website & balie) www.uu.nl/skillslab. Verschillende aanbieders. Ingedeeld naar vaardigheid / onderwerp.

2. Een schrijfcentrum opzetten met gratis schrijfcoaching voor UU-studenten
   www.uu.nl/writingcentre

3. Een voucher voor alle eerstejaarsstudenten voor een gratis training/workshop/begeleiding

Skills Lab: aanbod en bemiddeling

- 60% schrijft in het Engels, 40% in het Nederlands.
- Ruim 60% schrijft niet in de moedertaal (“eerste taal”)
- Voornaamste schrijfhulp op: structuur

BETER SCHRIJVEN
(Coaching, cursussen, paper, scriptie, hoofd- en deelvragen, alinea’s, citeren, ...)

OVERTUIGEND PRESENTEREN
(Presentaties, stemgebruik, zenuwen, PowerPoint, debatteren, ...)

JE TALEN VERBETEREN
(Beter Engels, Nederlands, Arabisch, ..., spreken en schrijven, talen leren, ...)

EFFECTIEVER STUDEREN
(Lezen, timemanagement, tentamens, academisch leren, planning, ...)

GOED ONDERZOEK DOEN
(Literatuur, statistiek, data management, interviewtechnieken,...)

PERSOONLIJKE PROBLEMEN AANPAKKEN
(Uitstellen, faalangst, stress, dyslexie, studiekeuze, ASS, ADHD/ADD, ...)

VOORBEREIDEN OP JE LOOPBAAN
(Solliciteren, CV-check, netwerken, professional skills, ...)

OVERIG
(Journalistiek schrijven, webteksten, interculturele communicatie, Indesign, ...)

VOUCHERS VOOR EERSTEJAARS
(Gratis cursus/workshop, voor 1ste jaars bachelor studenten, hoe werkt het?, ...)

Universiteit Utrecht

Hoe ziet taalbeleid voor een universiteit eruit? (1)

Twee uitgangspunten

- *Diversiteit* in beleid
  - Talenopleidingen hebben ander beleid nodig dan wiskunde
  - Beroepenveld moet belangrijke rol spelen
  - Voertaal bestuur Geesteswetenschappen is anders dan bij andere faculteiten

- *Spiegelbeleid*: wat voor taal A geldt, moet ook voor taal B gelden
  - Eisen voor taalvaardigheid docenten in het Engels?
  - Dan ook eisen voor taalvaardigheid Nederlands voor buitenlandse docenten

  - Skills lab met hulp voor schrijfvaardigheid?
  - Dan in zowel het Engels als het Nederlands

Hoe ziet taalbeleid voor het onderwijs eruit? (2)

Beleid Basistaalvaardigheid

- Beleidsdoel: voorkomen dat de student vertraging oploopt door gebrekkige basis

- Uitvoering:
  - Alle eerstejaars doen een taaltoets (diagnose)
  - Digitale faciliteiten voor zelfhulp (e-learning)
  - Docenten beoordelen schrijfprestaties
  - Tutoren van de opleiding monitoren
  - Skills Lab biedt hulp bij problemen
  - Vouchers voor training
  - Bij Farmacie: taaltoets is onderdeel BSA

Hoe ziet taalbeleid voor het onderwijs eruit? (3)

Academische taalvaardigheid

- Beleidsdoel: elke student kan aan het eind van de opleiding onderzoeksresultaten op academisch niveau presenteren in de voertaal van de opleiding

- Uitvoering
  - Doorlopende leerlijn voor schrijfvaardigheid in de opleiding
  - Expliciete eindtermen in de opleiding
  - Handboek en e-learning
  - Toetsplan
  - Skills Lab voor extra ondersteuning
  - Docenttraining
  - Aandachtspunt basiskwalificatie docenten
  - Tool voor feedback op teksten

De praktijk bij Geesteswetenschappen / UU

Voertaal voor het onderwijs

Bachelor: Nederlands, tenzij ...

Twee Engelstalige opleidingen

- *Philosophy, Politics and Economics* (vanaf 2018)
- *English Language and Culture* (vanaf 2019?)

Twee opleidingen met Nederlandstalig naast Engelstalig tracé

- *Geschiedenis / History* (sinds 2016)
- *Media en Cultuur* (vanaf 2018)

Tweetalige opleiding Nederlands / Engels

- *Keltische talen en cultuur* (vanaf 2018)
  - colleges meestal in het Engels
  - toetsing in NL of Engels

Bachelor Geschiedenis / History

History

History

About the Bachelor
Why Utrecht University
Testimonials
Curriculum
Honours
Facts and figures

Related Master's programmes

Judged best in the field

The highly regarded *Keuzegids Bachelor's Selection Guide 2017* ranked Utrecht University's History programme as the best in the field in the Netherlands.

KEUZEGIDS UNIVERSITEITEN 2017

In the first year you will become acquainted with history from antiquity to modern times, though not necessarily in that order. From the second year on, you can choose to obtain more in-depth knowledge of historical backgrounds and events through our History track. For students who are especially interested in International Relations, we offer an International Relations in Historical Perspective track. Would you like to study current international issues and their historical background? Look no further! You can also do an internship or study abroad. Read more about the curriculum.

During your Master's programme you can deepen your knowledge obtained in the track, for example in Conflict Studies, International Relations, Cultural History of Modern Europe, History of Politics and Society or the Research Master History.

Bachelor Geschiedenis / History:

Herkomst eerstejaars 2017

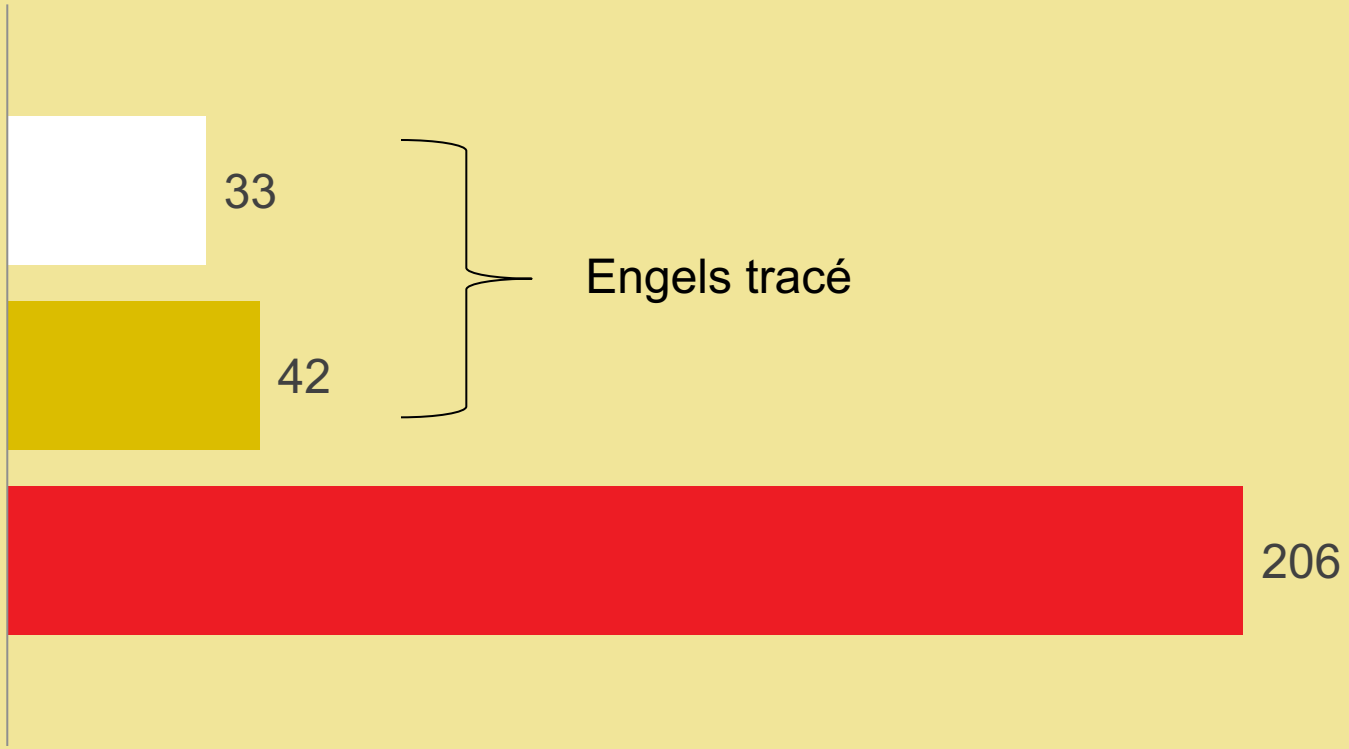

Universiteit Utrecht

Bachelor Geschiedenis / History

Waar komen die 33 buitenlandse studenten vandaan?

Toelichting KNAW-rapport

Janneke Gerards

taal: unie

A B C D E F G H I J K L M
N O P Q R S T U V W X Y Z
NEDERLANDS/VLAAMS PLATFORM TAALBELEID HOGER ONDERWIJS

N.a.v. de aanbevelingen

- Welke aanbevelingen zijn haalbaar op korte termijn?
- Wat is er nodig om de aanbevelingen om te zetten in concreet beleid?

Toekomstbestendig talenbeleid

taal: unie

A B C D E F G H I J K L M
N O P Q R S T U V W X Y Z
NEDERLANDS/VLAAMS PLATFORM TAALBELEID HOGER ONDERWIJS

taal: unie

A B C D E F G H I J K L M
N O P Q R S T U V W X Y Z
NEDERLANDS/VLAAMS PLATFORM TAALBELEID HOGER ONDERWIJS

www.taalunie.org